UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Baldi Pervsini Commentariorvm In Pandectas Tomvs ...

In Digestvm Vetvs

Baldus

Lvgdvni, M.D.LVIII.

De diuortijs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95938

Visual Library

not.de hoc.ſ.eo.l.inter virum.

Si ſponſus. No.ꝙ ſurrogatum ſapit naturam eius, in cuius locū ſurrogatur:⁊ ad hoc alleg.glo.hanc tex.in.l.ſi cum. §.qui iniuriarum. ſ. ſi qs cau.⁊ facit ad caſum huius.l.ſ.eo.l.pꝛedia. ¶Ex lectur.antiq. ¶Contra illum qui habet a me perpetuam cauſam, non iuro in litem, ſed inſpicitur ſolum verum intereſſe.h.d.

Si ſponſus. No.de virtute ſubꝛogationis:qꝛ aſſimilatꝛ ei in cuiꝰ locū ſurrogatꝛ. h.d.

SI ſeruus. No. hanc.l. que optime facit ad queſtionē no.per glo. C. de pac.l. cū ꝓponas.la.j.⁊ ad fi. iſtius.l. facit quod habuiſtis in.l.quidā ex pate.ſ.de euic.⁊ no.gl.que incip.⁊ ita ſententia ⁊c. ¶Ex lec.anti. ¶Inter coniunctos ⁊ affines patientia pꝛeſumptionem donationis inducit.h.d.l.not.

VIrum vxoꝛi. No.tex. ibi, ſʒ ſi actiones ſuas ⁊c.nā iſte tex. facit ad queſtionē, ſi cedatꝛ rei vēditio, an per talē ceſſionē transferatꝛ dominiū in ceſſionariuʒ:⁊ facit iſte tex.ꝙ nō.nam ſi bene aduertis ad hūc tex.iſte tex.dt ꝙ vir, cui facta eſt ceſſio, vēdicabit pecuniā nōīe debitoꝛis cedētis:⁊ videtur ꝯcludere ꝙ ſui nōīe nō cōpetit vēdicatio rei, ſʒ dʒ agere directa rei vēdicatiōe ex pſona ipſiꝰ cedētis: de qua queſtiōe habuiſtis not.per glo.ſupꝛa, fami.erciſ.l. plane.⁊ ibi de h dixi. ¶Scđo no.ex hoc tex. ꝙ qñ ceſſionariꝰ agit actione directa dʒ niti ſeu agere ex pſona cedētis, vt hic dū dt, nōīe debitoꝛis ⁊c.ad idem in.d.l.plane.⁊ .C.de pꝛocu.l. qui ſtipendia. ¶Ex lectu.anti. ¶Not.in text.ibi, debitoꝛis nomine, ꝙ libellus eſt foꝛmatus nomine cedentis.⁊ hoc eſt verum in narratione facti, ſed ſuo nomine cōcludit, vt.C.de ꝓcurat.qui ſtipendia.ſecūdum Cy.in addi.hoc nō eſt omnino verum: nam inquantum cōcludit ad declarationem dominij in reali, dʒ concludere in perſona cedentis:ſed inquantum concludit ad executionem, tunc eſt verum ꝙ concludit ſibi ⁊ non cedenti. facit qđ dixi.ſ.de iure do.ſponſali.§.j.

QVod adipiſcende. No. hanc legē cū duabus legibus ſequētibus.⁊ not.tex. ibi quatenus ratum eſt ⁊c.nam hunc tex.inducit Gul.de Cu.ad queſtionem pꝛo fraudibus pꝛeſumendis ratione quantitatis, que accidit in quod licite irrogatur.ita inducit Gul.de Cu.per hunc tex. in.l.fin. ſupꝛa, de inſtito.⁊.l.penul. ſupꝛa, de exercito quod habes. xij. queſtio.ij.c.ſi quis.

INter virum. Iſtaʒ.l. declara vt in gl. ⁊ bene, ⁊ vide qđ dixi.ſ. e. l.donate res ⁊.l.ſi eum qui mihi ⁊c.

VTrum negocium. Nota ex hac.l. ꝙ ex mō ⁊ gñe pſumitꝛ vtrū īter virū ⁊ vxoꝛē fuerit donatio.⁊ no.glo.que incipit, in dubio. ¶Ex lec. anti. ¶In paruis pꝛeſumitur donatio inter virum ⁊ vxoꝛē: in magnis pꝛeſumitur geſtio negocioꝛum.hoc dicit.

SVlpitius. Nudꝰ miniſter ꝓpꝛie eſt ille qui nullū habet cōmoduʒ ſecundū Iac.de Aret.⁊ Dyn. vnde dicit lex iſta ꝙ maritus poteſt interponi ab vxoꝛe, vt miniſter:ſʒ non vt commodum ſentiens per viam lucratiuam.

QVintus mutius. Not.ex hac.l. ꝙ queſita cōſtante matrimonio per vxoꝛem videntur queſita de bonis viri:vt hic.⁊.C.eodem.l.etiam.pꝛo cuius declaratione dic ꝙ quādoqʒ ſi pꝛeſumeremus aliquē queſiuiſſe de bonis alterius, induceretꝛ pſumptio delicti:qñqʒ non induceretur delicti pꝛeſumptio: qñqʒ nec induceretꝛ nec effugeretur delicti pꝛeſumptio. ¶Pꝛimo caſu non pꝛeſumitur quis queſiuiſſe de bonis alterius, vt patet in tutoꝛe:vt. l.ſi defunctus.C.arbi.tut. ¶Secūdo caſu quid in dubio pꝛeſumatꝛ vt poſſumus ponere exemplum in filiofa.qui querit, debet recurri ad coniecturas, que ponūtur per gloſ.C.de bo. que lib. cum opoꝛtet.facit auth.licentia.C.de epiſ.⁊ cle. ¶Tertio caſu pꝛeſumitur quis acquiſiuiſſe de bonis alterius, vt patet in vxoꝛe que pꝛeſumitur acquiſiuiſſe de bonis viri:vt hic. ⁊ C.eo.l.etiam ¶Ex lect.anti. ¶Quod vxoꝛ conſtante matrimonio querit, de viri patrimonio pꝛeſumitur emanaſſe, niſi vnde pꝛoceſſerit oſtendatur.h.d.⁊ no.hanc.l.

MOꝛtis. §. Res in dotem. Mulier vtens rebus dotalibus eſtimatis habet inde commodum ⁊ non damnum.ex ſola tamen patientia donatio non pꝛeſumitur. ¶Nota quod aliud eſt non dare, nec auferre, aliud eſt donare.

VXoꝛ marito. Res empta a marito de pecunia vxoꝛis efficitur vxoꝛis in ſubſidiū marito nō exiſtēte ſoluēdo.h.d. ¶Not.ergo ex hac lege ꝙ illud quod no. in.l.ſi vt ꝓponis.C.de rei vēdica.ꝙ res empta per virū de pecunia vxoꝛis efficitꝛ vxoꝛis:eſt verū in ſubſidiū, quādo vir nō eſt ſoluēdo[a] ad reſtitutionē pecunie, tex.eſt hic.⁊ no.per doctores in.d.l.ſi vt pꝛoponis. ¶Vltimo no.glo.que incipit, arg. contra pꝛelatos.de quo etiam in.d.l.vt pꝛoponis. ¶Ex lect. anti. Res empta ex pecunia donata per virum vxoꝛi in ſubſidium poteſt vendicari per virum:res autem recta via donata poteſt directo vendicari non iure ſubſidiario ſed oꝛdinario.h.d. ¶In glo.argumentum contra ibi rem aliquam etiā ſi faciat inſtrumentuʒ cantare in alia perſona:vt.l.iiij.§.ſi ab ignoto.ſ.de manumiſ.⁊ vide in Spe.de emp.⁊ vē.§.j.ver.hoc autem ſcias. ¶In ea.gl.in fi.dic plene ⁊ vtiliter:vt ibi no.per glo.⁊ Cy.ſi ergo mulier vult caute agere, faciat apparere ꝙ iſta pecunia pꝛoueniat aliunde a conſanguineo vel amico:⁊ hoc ēt modo tenetur.l.quintus.ſ.eo.ſ.vt faciat ſibi dare pecuniā ab aliquo ſuo conſanguineo, ⁊ de illa pecunia emat, ſecūdum Richar.Mal.ibi ⁊ Cy.in additionibus.

[a] ¶Soluendo. Adde.d.Barto. Soc.i ꝯſi. ccxxxiij.inci. eleganter.ver. j.ibi, an lʒ res. cū ver.ſe.in.ij. parte vbi ponitꝛ ꝙ ſi maritus ⁊ vxoꝛ nō cōuenerit, res empta ex pecunia dotali nō efficitꝛ dotalis qđ [illegible] verū niſi marito nō exiſt[illegible] ſoluēdo: q[illegible] nunc efficitꝛ dot[illegible] [illegible]. ren. [illegible] cōpetit v[illegible] is rei vendic[illegible] io vel hypo.vide per eū ibidem

EA que a marito Nota hāc legē, ⁊ gl. q̄ incipit, ſʒ nōne ⁊c.Et habes ex hac.l.ꝙ cōtractꝰ donationis poteſt reuerti in alium contractum, ad idē.ſ. de dona.l.Ariſto. ¶Ex lectura antiqua. ¶Nota ꝙ vxoꝛ vocat virum dominum ſuum:⁊ no.hic ꝙ per epiſtolam inter abſentes pꝛobatur obligatio contracta inter pꝛeſentes, ſic in.l.j. C.de contrahen.⁊ commit.ſtipu.

SI pꝛedia. Not.ex hoc ꝓncipio ꝙ inter virum ⁊ vxoꝛem poteſt fieri cōtractus permutationis, vt hic.etiam poteſt fieri omnis cōtractus, dummodo non fiat cauſa donationis, vt.ſ.eo.l.quod antē.§.ſi vxoꝛ.⁊.§.ſi tibi maritus.

SEia. Donatio facta poſt matrimoniuʒ eſt illa que infringitur, nec inſpicitur an fuerit facta ante traductionem, vel poſt.quod locum habet in certo caſu.In caſu vero dubio bene inſpicitꝛ vtrū fuerit facta ante traductionē, vel poſt.h.d.cum gl. fi. iſtius.l. ¶Ex lectu.antiq. ¶Etiam poſt ductioneʒ ad domū tenet donatio inter coniuges.h.d.

SI vxoꝛ. In re empta de pecunia donata a viro vxoꝛi, conſiſtit donatio, ſi illa redonetur ab vxoꝛe viro.h.d.iſta lex.

¶De diuoꝛtijs. Rubrica.

IVlianus. No.ex hac.l.quod ille qui facit diuoꝛtium, videtur confiteri matrimoniū:vt hic.⁊.ſ.de lega.j.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in legatis.⁊ quod ibi not. ꝑ hoc quia non eſt dare priuationē ſine habitu, vt.l. decem.ſ.de verbo.oblig. ¶Ex lec.an. ¶Vbi non eſt habitus ibi non cadit priuatio: ⁊ vbi non eſt vinculum, ibi non cadit diſſolutio vel ſeparatio. h.d.⁊ ſemꝑ allegatꝛ.

SI filia. Iſta.l.facit optime, ꝙ pꝛopter delictuʒ filie pater nō dicitur perdere dotē[b]:de qua.q.no. per gl.⁊ Cy. C. de iud.do. l. ſi dotem. ⁊ per gl.C.de repu.l.conſenſu.⁊ pe Dyn.in.l.ij.§.ſed vtrum.ſ. ſolu. mat. ¶Ex lec.anti. ¶Factum in fraudem tertij ei obeſſe nō debet.h.d.l.filie mee.ſ.ſol.mat.

[b] ¶Dotē. Vide do. Mar. Soc.in cōſ.ix. inci. pꝛoſequē do.ver.xij.pꝛo batꝛ.in.j. parte vbi ponit qđ ſi pater nō ſtipuletur doteʒ ſibi reſtitui ſeu reddi filie ſua culpa matrimonio diſſoluto ex partu ꝑpter adulterium vel ſimilem cauſaʒ, dotem perdit.

VXoꝛes. Quo ad quid dicitur quaſi matrimonium, quo ad quid non.h.d.iſta ſingularis lex. ¶Ex lectu.antiq.

SI penituit. Hec lex inducitur in arg.ꝙ ſi quis faciat pꝛocuratoꝛem ad matrimonium cōtrahendum, ⁊ ipſum reuocat ignoꝛantem:ꝙ non tenet poſta matrimonium, ſicut non tenet hic repudium, ſecundum Richar.

NVllum diuoꝛtium. Diuoꝛtiuʒ non poteſt fieri niſi ſeptem teſtibus adhibitis, in quoꝛum numero libertus non numeratur.h.d.iſta.l. ¶Not.glo. iſtius.l. no.in fi.cum dicit adhibitis.i.rogatis, quod tantum eſt dicere adhibitis, quantū eſt dicere rogatis.Et ideo ſi in inſtrumēto inuenitur verbum, adhibitis, debet exponi.i. rogatis. pꝛo hoc eſt tex.cum gl.inſti.de teſta.l.fi. ¶Ex lec.antiq.

PAtrono inuito. Hec lex coniuncta cuʒ.l.ſeq.allegatur ſm quoſdam, quod nō dicitur poſſe fieri id, quod nō poteſt impune fieri, etiam ſi factū teneat ſm Albe.Galcoti.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

Quod ait lex, Licet lex diuortium improbet fieri inuito patrono, tñ ipſum non annullat: ⁊ ad hoc vt diuortium inuito patrono nõ poſſit impune fieri, duo requiruntur: vcʒ ꝙ patronus nõ deſinat eſſe patronus, ⁊ ꝙ libertã voluerit in matrimonium retinere: ſecus ſi talis qualis eius voluntas in cõtrarium apparuit. h. d. ¶ No. principiũ iſtius legis: nam hic videt̃ caſus ꝙ ſi lex aliquid prohibet ⁊ vltra ꝓcedit penã imponẽdo, ꝙ actus qui fit cõtra prohibitionem legis valeat: ſed cõtra faciens incidit in penaʒ. nam hic, ꝙ. l. iulia prohibet diuortiũ fieri per libertã inuito patrono, ⁊ penam imponit vt liberta diuertens dotem perdat, ⁊ alij nubere non poſſit: ⁊ tñ hic dicitur ꝙ diuortiũʒ nihilominus valeat. in contrarium videtur caſus in. l. j. ſ. de his que pro non ſcrip. Sed de hac materia dic vt no. in. l. nõ dubiũ. C. de legi. ¶ Ex lec. anti. ¶ Ubi lex vel ſtatutũ aliquid prohibet, quod eſt al's conceſſum de iure cõmuni, ſi fiat nihilominus valet, ad hoc allegatur. Sed hec lex vltra procedit penã imponendo ne nubat, ⁊ ne dotem repetat: que pena nõ eſſet pena, ſi diuortiũ non teneret. imo eſſet ius cõe: q: conſtante vno matrimonio nõ contrahitur aliud matrimoniũ, nec repetitur dos ex genere: ergo oportet bene hic preſupponere valẽtiã actus. ⁊ hec eſt propria ſolutio quantũ ad hanc. l. ⁊ hoc eſt qδ vult ſubtiliter iſte tex. ibi, nam cum ⁊c. ¶ No. hic ꝙ ſi liberta diuertit inuito patrono, q̃diu durat inuitus patronus, tandiu nec dotẽ repetit, nec alij nubit: ſʒ ſi deſijt eſſe patronus, vel aliquo facto cõprobat diuortiũ, puta agẽdo, vel accuſando, vl' aliam accipiẽdo, vel tenẽdo cõcubinã, tunc ſtatim liberta nubendi accipit libertatẽ, ⁊ dotem repetere põt. h. d. ¶ No. glo. in hac. l. ꝙ vbi duo requirunt̃, vnũ non ſufficit. ¶ Doctores inducũt hanc. l. in arg. ad queſtiões. Et primo, dicit ſtatutũ Padue, ꝙ nemo debeat vẽdere equũ non ſubiecto. Modo q̃ritur ſi venditur, an teneat cõtractus? dicunt quidam ꝙ ſic, ar. huius. l. tñ cõtra faciẽs punit̃ extraordinaria pena: vt no. in. l. nemo martyres. C. de ſacroſan. ec. ſecus ſi ſtatutũ diceret, non poſſit vẽdere: q: tunc inhabilitat perſonã: vt. l. in quorũ, ſ. de pig. facit. l. j. C. nõ licere habi. Sed quid ſi ſtatutũ imponit penã actui prohibito de iure communi vtrum ex eo quod vltra procedit penam imponendo videatur actũ cõfirmare? Dicit Richar. ꝙ non: q: iſtud ſtatutũ emanat cauſa adiuuãdi ius cõe, non cauſa derogãdi. vide qδ no. in. c. j. de iurepat. in cle. vbi no. ꝙ prohibitio nõ facit nullũ id qδ eſt alia lege ꝓmiſſum. adde etiã qδ no. Cy. in. l. nõ dubium. ⁊ facit. l. ſi. C. de liti. ⁊ facit qδ no. in. l. ius ciuile. la. j. ⁊ ij. ſ. de iuſti. ⁊ iure. ⁊ preſertim qñ aliquid eſt prohibitũ rõne doli preſumpti: q: licet lex vltra procedat penam imponẽdo, nunq̃ intelligitur confirmare: vt. l. j. ſ. de his que pro non ſcriptis habentur.

a ¶ Probetur. Adde Franc. Are. in. l. j. circa fi. xj. colũ. de acquir. poſſ. ⁊ remiſſiões q̃s ibi ad eũ dedi in apoſtillis.

Ait lex, In tex. ibi duʒ dicit ꝙ finito patronatu finit̃ etiam autoritas. ad qδ etiã facit. l. tutelas. ſ. δ capi. dimi. ꝙ ſi poteſtas dedit alicui bannũ ex ſuo arbitrio ꝙ finito officio bannũ ſit caſſuʒ. Alij dicunt Zeuum, cũ ſit idẽ officiũ, ſi arbitriũ eſt relatũ ad ipſuʒ officiũ ⁊ nõ ad perſonã. ar. in. c. ſuſceptũ. de reſcr. lib. vj. Illud tñ eſt certũ ꝙ ſi emanauit ſine cauſe cognitione, non tranſit ad ſucceſſorem. vt. l. vlt. ſ. de penis. ⁊ facit qδ no. in. l. ſi certarum. §. fi. de mili. teſta.

Illud rectiſſime, No. ꝙ volũtas ⁊ animus p̃ſumunt̃ durare, niſi probetur[a] contrarium, ſaltem ex iudicijs ⁊ coniecturis: vnde q facit actũ incõpaſſibilẽ, vel quaſi ad id, qδ iam voluit, preſumitur nolle, ⁊ preſumitur mutaſſe voluntatẽ. ⁊ facit qδ no. in c. gratie, de reſcri. in cle. facit etiã ad predicta qδ no. l. cum tacitum. ſ. de proba. Et ex hoc arguit Io. Farolus, ꝙ cũ poſſeſſio cõſiſtat in animo, preſumitur animus cõtinuatus. Sed tu dic vt no. Dy. in. c. ſemel malus. de reg. iu. facit qδ no. in. l. j. C. de ſer. fugi. ⁊ quod no. in. l. ſiue poſſidetis. C. de probat.

¶ Explicit lectura famoſiſſimi Iuris vtriuſque interpretis domini Baldi de Peruſio, ſuper ſecunda parte. ff. veteris, cum nonnullis ſuis addititionibus, repetitionibus, ac ſummarijs, necnon locupletiſſimo indice nuper terſe ⁊ accurate excuſſa.

Series chartarum,

aa bb cc dd ee ff gg hh ii kk ll mm nn oo pp qq rr ſs tt. Omnes ſunt quaterniones, preter ſs ⁊ tt, qui ſunt terniones.

Lugduni,

Excudebat Claudius Seruanius.